

Διεθνής Εταιρεία Φίλων Νίκου Καζαντζάκη

SYNTHESIS

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Σκίτσο Τάκη Καλιμούγου, 1929

Η αγωνία μου έγκειται σε τούτο: ακατάπαντα ν' αγωνίζομαι της θέσης τούτης και της αντίθεσης να βρω τη Σύνθεση. Νίκος Καζαντζάκης, Αίγινα, 12/2/1944

ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Έχουν περάσει 31 χρόνια και είμαστε πάντοτε αισιόδοξοι!

Στις 31 Δεκεμβρίου 1988 ιδρύθηκε στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης, με πρωτοβουλία και παρουσία της Ελένης Καζαντζάκη και του Γιώργου Ανεμογιάννη (του ιδρυτή του Μουσείου Καζαντζάκη), η Εταιρεία μας, ένα ανεξάρτητο διεθνές πολιτισμικό σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που έχει ως αποκλειστικό σκοπό την προβολή και προώθηση του έργου του μεγάλου Κρητικού. Τι μακρύς που ήταν ο δρόμος μας! Με τι αφοσίωση και προθυμία πρόσφεραν την εθελοντική τους εργασία στις πέντε ηπειρούς τα μέλη μας και οι συμπαθούντες! Τους συγχαίρουμε όλους και τους ευχαριστούμε. Ευχαριστούμε επίσης όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς για τη στήριξή τους. Οι δραστηριότητές μας θα συνεχιστούν με την ίδια διαθεσιμότητα τα επόμενα χρόνια. Το αξίζει ο Καζαντζάκης, αυτός ο βαθυστόχαστος και συνάμα τόσο ανθρώπινος συγγραφέας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Η επιθεώρηση *Le Regard crétois*.
- Πολιτιστικές διαδρομές «Καζαντζάκης-Ζορμπάς».
- Δημοσιεύσεις.
- Εκδηλώσεις: από μια χώρα στην άλλη.
- Λειτουργία της ΔΕΦΝΚ.
- Κείμενα του Νίκου Καζαντζάκη.
- Τιμητική διάκριση.
- Δωρεές.
- Εις μνήμην.
- ΔΕΦΝΚ: επαφές.

Η ΚΡΗΤΙΚΗ ΜΑΤΙΑ | THE CRETAN GLANCE |
LA MIRADA CRETENSE

Η επιθεώρησή μας, μοναδική στο είδος της, δημοσιεύεται από το 1990 στα γαλλικά, αγγλικά, ελληνικά και ισπανικά. Σκοπός του είναι να κρατήσει ζωντανή την αγάπη του αναγνωστικού κοινού για τον Νίκο Καζαντζάκη και να συμβάλλει στην διεθνή προβολή του έργου του. Κάθε τεύχος περιλαμβάνει ανέκδοτα ή ελάχιστα γνωστά κείμενά του, ξεχασμένα ή αδημοσίευτα ακόμα, αξιόλογες μελέτες, μαρτυρίες, ανέκδοτες φωτογραφίες κ.ά. Στα 30 χρόνια της δημοσίευσής της έχει παρελάσει από τις στήλες της μια πλειάδα από τους καλύτερους παγκοσμίως ειδικούς μελετητές τους Καζαντζάκη. Πρέπει να σημειωθεί ότι είναι η μοναδική περιοδική έκδοση που είναι αφιερωμένη αποκλειστικά σε έλληνα συγγραφέα ή ποιητή. Το εξώφυλλο σχεδίασε ο μεγάλος Ελβετός ζωγράφος, γραφίστας γλύπτης και υαλοτέχνης Hans Epni. Τον Δεκέμβριο του 2014 δημοσιεύτηκε στα ελληνικά και γαλλικά ένα **Ευρετήριο** των τευχών 1-40 (1990-2014). Το ευρετήριο αυτό είναι απαραίτητο για τη μελέτη και την ανάλυση του έργου του Νίκου Καζαντζάκη.

Νο 50 - Αύγουστος 2019

Ευχαριστούμε τα μέλη της συντακτικής επιτροπής της επιθεώρησης για την πολύτιμη συμβολή τους στη σύνταξη, την αναθεώρηση, τη διόρθωση και τη μετάφραση των κειμένων: Peter Bien (Η. Π. Α.), Αθηνά Βουγιούκα (Ελλάδα), Yvette Renoux-Herbert (Γαλλία), Elena Gonzalez Vaquerizo (Ισπανία), Margarita Larrera (Ουρουγουάη), Χριστίνα Τσαρδίκου (Αργεντινή) και Γιώργος Στασινάκης (Ελβετία). Υπολογίζουμε στη συνεργασία σας για τη διάδοση της επιθεώρησης, καθώς και στη γενναιοδορία σας για την κάλυψη των δαπανών έκδοσης, δεδομένου ότι δεν λαμβάνουμε καμία επιχορήγηση.

Περιεχόμενα του τεύχους 46 - Δεκέμβριος 2019

Κείμενα του Νίκου Καζαντζάκη (στα γαλλικά, ελληνικά, αγγλικά και ισπανικά).

- Η μάνα, ο παππούς.
- Αλληλογραφία με τη Μουντίτα. Νίκος Καζαντζάκης - Έλλη Λαμπρίδη.

Μελέτες

- Κατερίνα Ζωγραφιστού: *Ο Σεφέρης γράφει για τον Καζαντζάκη*.
- Γιώργος Στασινάκης: *Ο Καζαντζάκης στην Ελβετία* (στα γαλλικά).
- Basilius Bernt Groen: *Ο Νίκος Καζαντζάκης και ο Blaise Pascal* (στα αγγλικά).
- Miguel Castillo Didier: *Η τραγωδία «Χριστόφορος Κολόμβος» του Νίκου Καζαντζάκη* (στα ισπανικά).

Βιβλία.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ «ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ-ΖΟΡΜΠΑΣ»

Πρόκειται για ένα δίκτυο που δημιουργήθηκε από τη ΔΕΦΝΚ και αποσκοπεί, με διαλέξεις, εκθέσεις, δημοσιεύσεις και ταξίδια, να αναδειξεί την αληθινή φιλία που συνέδεσε τις δύο αυτές ξεχωριστές προσωπικότητες.

Τόποι που έχουν σχέση με τους δύο φίλους

- Καταφύγι (Κοζάνη): Τόπος γέννησης του Γιώργη Ζορμπά.
- Άγιον Όρος: Γνωριμία του Νίκου Καζαντζάκη με τον Γιώργη Ζορμπά.
- Παλαιοχώρι (Χαλκιδική): Εκμετάλλευση επιχείρησης ξυλείας.
- Στούπα: Κοινή εκμετάλλευση λιγνιτωρυχείου.
- Ηράκλειο: Τόπος γέννησης του Νίκου Καζαντζάκη και γάμος της κόρης του Γιώργη Ζορμπά Αναστασίας με τον αδελφό της Γαλάτειας Ραδάμανθυ Αλεξίου. Υπενθυμίζουμε ότι ο εγγονός τους είναι ο Παύλος Σιδηρόπουλος "ο πρίγκιπας του ελληνικού ροκ"
- Αίγινα: Συγγραφή του μυθιστορήματος *Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*.
- Ακρωτήρι - Χανιά: Γυρίσματα της ταινίας *Ζορμπάς ο Έλληνας*.
- Σκόπια: Εγκατάσταση του Γιώργη Ζορμπά με την κόρη του Κατίνα, γάμος της τελευταίας με τον Ζόραν Γιάντα και τάφος τους.

Εκδηλώσεις της ΔΕΦΝΚ

- Σκόπια, 15 Σεπτεμβρίου 2018: Προσκύνημα στον τάφο του Ζορμπά με τη συμμετοχή της διαεγγονής του Εβίτας Κεχαγιά-Βαρέλα.
- Στούπα, 23 Σεπτεμβρίου 2018 και 9 Ιουνίου 2019· Οκτώβριος 2019: Εκδηλώσεις.
- Καλαμάτα, 6 Φεβρουαρίου 2019: Παρουσίαση του βιβλίου της Κατερίνας Εξαρχουλέα-Γεωργιέλα *Καζαντζάκης - Ζορμπάς. Η Στούπα θμμάται, αυθεντικές μαρτυρίες*.

- Θεσσαλονίκη, Διεθνής Έκθεση Βιβλίου, 12 Μαΐου 2019: Στρογγυλή τράπεζα *Από τη Μακεδονία στη Μεσογία*.
- Καρδαμύλη, 15 Οκτωβρίου 2019: συνάντηση με τον Δήμαρχο.
- Ηράκλειο, 25 Οκτωβρίου 2019: Διάλεξη του Γιώργου Χατζάκη για τον Ροδάμανθο και την Αναστασία Αλεξίου.
- Ακρωτήρι, 27 Οκτωβρίου 2019: Διαλέξεις.
- Χαλκιδική, Παλαιοχώρι, 31 Οκτωβρίου 2019: Συνάντηση με το Δήμαρχο.
- Αίγινα, 2 και 3 Νοεμβρίου 2019: Ταξίδι και διάλεξη της Αθηνάς Βουγιούκα.

Βιβλία αναφοράς στα ελληνικά

- Γιώργος Στασινάκης: *Καζαντζάκης - Ζορμπάς. Μια αληθινή φιλία*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2017.
- Κατερίνα Εξαρχουλέα-Γεωργιλέα: *Καζαντζάκης - Ζορμπάς. Η Στούπα θυμάται, αυθεντικές μαρτυρίες*. Εκδόσεις Αδούλωτη Μάνη, Αρσόπολις 2018.

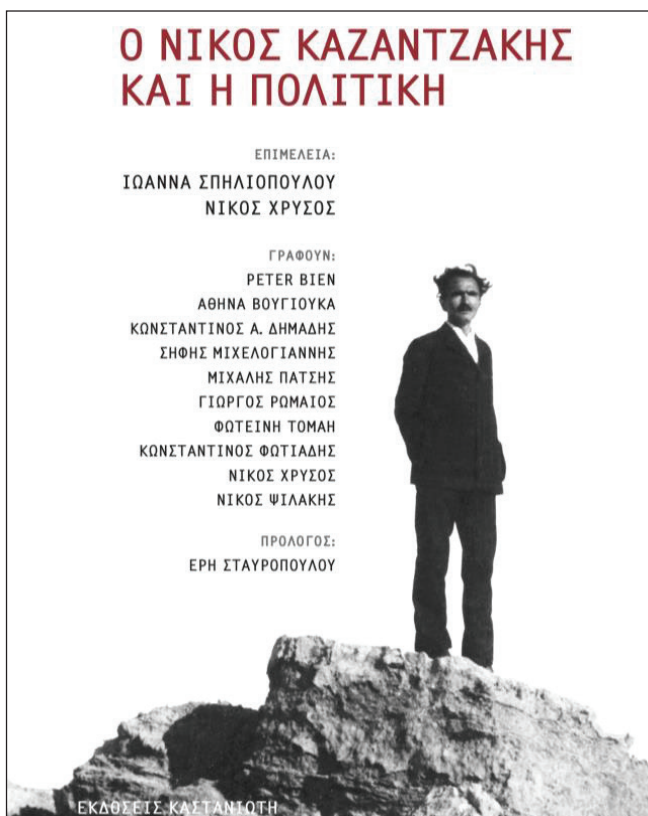
Υπεύθυνοι

- Συντονισμός των «Πολιτιστικών διαδρομών»: Κατερίνα Εξαρχουλέα-Γεωργιλέα, Στούπα. Υπενθυμίζουμε ότι ο πατέρας της ήταν βαφτισιμικός του Ζορμπά.
- Μακεδονία, Κατερίνη: Ζήνων Σατραζέμης.
- Ηράκλειο: Σοφία Νταλαμπέκη και Κατερίνα Ζωγραφιστού.
- Αίγινα: Γιώργος Μπόργης.
- Ακρωτήρι - Χανιά: Σήφης Μιχελογιάννης.
- Σκόπια: δεν έχουμε ορίσει ακόμα.

Επαφές

- Κατερίνα Εξαρχουλέα-Γεωργιλέα, e-mail: mgeorgilea@hotmail.com
- Αθηνά Βουγιούκα, e-mail : vouyouca@otenet.gr
- Γιώργος Στασινάκης, e-mail : siankcdc@gmail.com

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Στις 15 και 16 Φεβρουαρίου 2018, η ΔΕΦΝΚ διοργάνωσε στην Αθήνα, στο Μουσείο της Ακρόπολης, διεθνές συνέδριο με θέμα *Ο Νίκος Καζαντζάκης και η Πολιτική*. Αυτή η θεμελιώδης όψη της σκέψης και της ζωής του μεγάλου Κρητικού εξετάστηκε για πρώτη φορά με τη σοβαρότητα που της άρμοζε, μέσα από πρωτότυπες εισηγήσεις υψηλής ποιότητας. Το συνέδριο είχε τεθεί υπό την αιγίδα του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας Προκόπη Παυλόπουλου, ο οποίος παρενέβη με αξιοσημείωτη ομιλία. Τον ευχαριστούμε θερμά. Ευχαριστούμε επίσης τους εισηγητές (πανεπιστημιακούς, ερευνητές, διπλωμάτες και πολιτικούς) για τη συμμετοχή τους σε αυτό το συνέδριο, το οποίο χαρακτηρίστηκε ως «ιστορικό» από τον τύπο και το κοινό. Απευθύνουμε επίσης τις ευχαριστίες μας προς τις Εκδόσεις Καστανιώτη που δέχτηκαν να δημοσιεύσουν σε αυτόν τον συλλογικό τόμο όλες τις εισηγήσεις. Δημοσιεύτηκαν στο προηγούμενο δελτίο *Synthesis*.

Μελέτες

- Μιχάλης Πάτσης: *Παναΐτ Ισραΐτι, ο σημερινός συγγραφέας/ζωή, έργο, ελληνική μοίρα*. Αθήνα 2019. Είναι η πρώτη μελέτη στα ελληνικά για τον μεγάλο ελληνορουμάνο συγγραφέα. Ο Μιχάλης Πάτσης αναφέρεται συχνά στις σχέσεις του με τον Καζαντζάκη (ταξίδια, αλληλογραφία).
- Εύα Νικολαΐδου: *Εκμυστηρεύσεις της Έλλης Αλεξίου*, Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 2019. Μεταξύ των εκμυστηρεύσεών της, η συγγραφέας αναφέρει τη σημασία του έργου του Νίκου Καζαντζάκη.
- Έλενα Αβραμίδου: *Νίκος Καζαντζάκης, η απω-ανατολική ματιά*, Εκδόσεις Ένεκεν, Θεσσαλονίκη 2019. Περιέχει τα πρακτικά του διεθνούς συνεδρίου που οργανώθηκε στο Πεκίνο το 2017.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ: ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΑ ΧΩΡΑ ΣΤΗΝ ΑΛΛΗ

Συνέδριο του «Παγκόσμιου Συμβουλίου Κρητών»

Έλαβε χώρα στο Ηράκλειο, από τη πρώτη έως 4η Αυγούστου 2019. Προσκεκλημένη, η ΔΕΦΝΚ εκπροσωπήθηκε από τον Σήφη Μιχελογιάννη, τέως βουλευτή Χανίων, μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής και πρώτο Αντιπρόεδρο του Ελληνικού Τμήματος της Εταιρείας μας. Την ομιλία του - που έκανε μεγάλη εντύπωση - διάβασε η Κατερίνα Ζωγραφιστού.

Λέσχη ανάγνωσης

Οι φίλες μας Κατερίνα Ζωγραφιστού, Σοφία Νταλαμπέκη και Μαρία Ζαχαριάκη ίδρυσαν στο Ηράκλειο μία Λέσχη ανάγνωσης. Η επόμενη συνάντηση θα πραγματοποιηθεί στις 30 Οκτωβρίου με θέμα «Ταξίδια του Καζαντζάκη στην Ιαπωνία και την Κίνα». Εξάλλου, πρόκειται να δημοσιεύσουν προσεχώς σε αυτοτελή μικρό τόμο την παρουσίαση των τεσσάρων βιβλίων του συγγραφέα μας που μελετήθηκαν, *Όφρις και Κρίνο*, *Καπετάν Μιχάλης*, *Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*, *Ταξιδεύοντας*. *Ιαπωνία-Κίνα*, καθώς και τις απόψεις που εκφράστηκαν από τους συμμετέχοντες στην εκδήλωση.

Λογοτεχνικό καφενείο

- Αθήνα, Δεκέμβριος: Παρουσίαση της Αθηνάς Βουγιούκα του μυθιστορήματος *Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*. Θα ακολουθήσει συζήτηση.

Κρήτη: Κρουονέρι Μυλοποτάμου

Η Μαρία ή Μαργή Χριστοδουλάκη, μητέρα του Καζαντζάκη γεννήθηκε στους Ασυρώτους (σημερινό Κρουονέρι Μυλοποτάμου, Νομός Ρεθύμνου). Στο τεύχος 49 του *Synthesis* δημοσιεύσαμε απόσπασμα από την *Αναφορά στο Γκρέκο* όπου ο μεγάλος Κρητικός μιλάει για τη μητέρα του. Στις 20 Οκτωβρίου 2019, ο Πολιτιστικός και Εξωραϊστικός Σύλλογος Κρουονερίου «Οι Ασυρώτοι», η ΔΕΦΝΚ, η Περιφέρεια Κρήτης και ο Δήμος Μυλοποτάμου θα εγκαινιάσουν την τοποθέτηση προτομών του Καζαντζάκη και της μητέρας του.

Άλλες εκδηλώσεις

- **Αίγυπτος, Κάιρο, Οκτώβριος:** Ο τοπικός αντιπρόσωπος της ΔΕΦΝΚ θα οργανώσει ιδρυτική γενική συνέλευση του Τμήματος του Καΐρου.
- **Αργεντινή, Πανεπιστήμιο του Ρίο Νέγκρο, Παταγονία, 29 Οκτωβρίου:** Διάλεξη της Cristina Kiroga, καθηγήτριας, ερευνήτριας θεάτρου, για το θεατρικό έργο του Νίκου Καζαντζάκη.
- **Αυστραλία, Μπρισμπέιν, 27 Σεπτεμβρίου:** Διάλεξη του καθηγητή Alfred Vincent με θέμα *Από την Κρήτη στο Παρίσι, Ζορμπάς ο Έλληνας, Νίκος Καζαντζάκης και οι σχέσεις του με τη Γαλλία, ιδιαίτερα με τον Henri Bergson*. Συνδιοργανώνεται από τον τοπικό υπεύθυνο της ΔΕΦΝΚ Λεωνίδα Ναούμη, την Ελληνική Κοινότητα, την ΑΧΕΠΑ και την Alliance Française. *Σύδνεϋ:* Το Τοπικό Τμήμα της ΔΕΦΝΚ θα δημοσιεύσει στο τέλος του χρόνου ένα συλλογικό τόμο που θα περιλαμβάνει διαλέξεις για τον Καζαντζάκη των: Βασίλη Αδραχτά, Αδριανού Καζά, Γιώργου Στασινάκη, Alfred Vincent, Zdenko Zlatar και Walter Lalich.
- **Βραζιλία, Σάο Πάολο, 5 Οκτωβρίου:** Εκδήλωση με θέμα *Νίκος Καζαντζάκης και Ελ Γκρέκο* και προβολή του φιλμ *Ελ Γκρέκο. 30 Νοεμβρίου: Ο Διόνυσος στο έργο του Καζαντζάκη*. Δεκέμβριος: προβολή του ντοκυμαντέρ του Μουσείου Καζαντζάκη.
- **Γαλλία, Μπορντώ, 6 Νοεμβρίου:** Διάλεξη της Αθηνάς Βουγιούκα με θέμα *Η μορφή του πρόσφυγα στο «Χριστό Ξανασταυρώνεται»*. *Γκρενόμπλ, 15 Νοεμβρίου:* Διάλεξη του Γιώργου Στασινάκη με θέμα *Παναΐτ Ιστράτι και Νίκος Καζαντζάκης και οι σχέσεις του μεγάλου Κρητικού με τη Γαλλία*.
- **Ελβετία, Γενεύη, Πανεπιστήμιο, Τμήμα Ελληνικών, 28 Νοεμβρίου:** *Ανακάλυψη του έργου του Καζαντζάκη*, με προβολή βίντεο.
- **Ελλάδα, Ηράκλειο, 15 Σεπτεμβρίου:** Φιλοσοφικό συνέδριο που οργανώνει ο Ροταριανός όμιλος. Η Αγάθη Μαρκάτη, πανεπιστημιακός, επίτιμο μέλος της ΔΕΦΝΚ, θα μιλήσει για την *Ασκητική το ιστορικό της γραφής της και τη φιλοσοφία της*. Η Κατερίνα Ζωγραφιστού θα απευθύνει χαιρετισμό. Διαλέξεις του Γιώργου Στασινάκη για την *Ελληνικότητα του Καζαντζάκη: Λαμία, 13 Οκτωβρίου*, συνδιοργανωτές: Όμιλος Φθιωτών Λογοτεχνών και Συγγραφέων και ΔΕΦΝΚ, συμμετέχει ο Σύλλογος Κρητών Νομού Φθιώτιδας. Οι Εκδόσεις Καζαντζάκη και η ΔΕΦΝΚ θα προσφέρουν βιβλία. *Πύργος, 22 Οκτωβρίου*, συνδιοργανωτές Δήμος Πύργου, ΔΕΦΝΚ και Εκδόσεις Καζαντζάκη (Νίκη Σταύρου, διευθύντρια των εκδόσεων), συντονιστής: Τάκης Αντωνοκόπουλος. *Αγρίνιο, 23 Οκτωβρίου:* Συνδιοργανωτές Δήμος Αγρινίου και ΔΕΦΝΚ. Συμμετοχή της φιλόλογου Γεωργίας Λαϊνά - Καψάλα. Συντονισμός Μαίρη Αγγελή. *Γρεβενά, 29 Οκτωβρίου:* Συνδιοργανωτές: Κεντρική Δημοτική Βιβλιοθήκη και η ΔΕΦΝΚ. Συντονισμός: Καθηγητής Κωνσταντίνος Δόρτσιος, τοπικός αντιπρόσωπος της ΔΕΦΝΚ. *Έδεσσα, 30 Οκτωβρίου:* Ευάγγελος Κυριάκου και Γιώργος Στασινάκης θα μιλήσουν για τις σχέσεις Καζαντζάκη-Ζορμπά.
- **Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Νέα Υόρκη, 8 Οκτωβρίου:** η ΔΕΦΝΚ, εκπροσωπούμενη από τον φίλο μας Μανόλη Βελιβασάκη, η οργάνωση Philo4thought και το Hellenic American Project Queens College CUNY διοργανώνουν ημερίδα για τον μεγάλο Κρητικό με τη συμμετοχή του καθηγητή κοινωνιολογίας Νίκου Αλεξίου και Γιώργου Στασινάκη.
- **Καναδάς,** διαλέξεις του Γιώργου Στασινάκη για την *Ελληνικότητα του Νίκου Καζαντζάκη στην Οτάβα, 4 Οκτωβρίου* (υπό την αιγίδα του Πολιτιστικού Συλλόγου «Παρνασός») και στο *Μόντρεαλ, 6 Οκτωβρίου, στο Τορόντο, 5 Οκτωβρίου* με θέμα *Ο Καζαντζάκης μεταξύ Ευρώπης και Ανατολής* (σε συνεργασία με την Παμμακεδονική Ένωση και την Ένωση Κρητών «Η Κνωσός»).
- **Κούβα, Σαντιάγο, Alliance Française, 30 Σεπτεμβρίου και Αβάνα 2 Οκτωβρίου:** Διαλέξεις του Γιώργου Στασινάκη.
- **Κουβέιτ, Γαλλικό Ινστιτούτο, 11 Νοεμβρίου:** Διάλεξη του Γιώργου

Στασινάκη με θέμα: *Το έργο, η σκέψη του Νίκου Καζαντζάκη και οι σχέσεις του με τη Γαλλία και τον Αραβικό κόσμο*.

- **Μαρόκο, Καζαμπλάνκα, Νοέμβριος:** Η Mireille Jourdanet θα οργανώσει εκδήλωση για τον Νίκο Καζαντζάκη.
- **Νορβηγία, Όσλο, 12 Οκτωβρίου:** Το Τοπικό Τμήμα της ΔΕΦΝΚ με πρόεδρο την Κυριακή Παπαδοπούλου - Samuelsen και ο Πολιτιστικός Ελληνονορβηγικός Σύλλογος οργανώνουν διάλεξη του καθηγητή φιλοσοφίας Tore Frost για τον Νίκο Καζαντζάκη.
- **Ουγγαρία, Βουδαπέστη, Οκτώβριος:** ο Ανδρέας Οικονόμου, τοπικός εκπρόσωπος της ΔΕΦΝΚ, θα οργανώσει εκδήλωση για τον μεγάλο Κρητικό.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΕΦΝΚ

Συντονιστική Επιτροπή

Θα συνεδριάσει στο Ηράκλειο στις 19 Οκτωβρίου 2019.

Νέοι Υπεύθυνοι

- **Ελλάδα:** Αθανάσιος Καλαμάτας (Μυτιλήνη), Κωνσταντίνος Δόρτσιος (Γρεβενά), Κώστας Σκαρβέλης (Νάξος) και Γιώργος Μπόγγρης (Αίγινα).
- **Μαρόκο:** Συντονίστρια Mireille Jourdanet (Καζαμπλάνκα), Mohammed Othman Benjelloun (Ραμπάτ).

ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Η απέλαση του Νίκου Καζαντζάκη από την Αγγλία

Δημοσιεύσαμε στην επιθεώρηση *Le Regard cretois* (τεύχη 31 - Ιούλιος 2005 και 38 - Δεκέμβριος 2011) άρθρα για ένα γεγονός που δεν είναι γνωστό: την απέλαση του Νίκου Καζαντζάκη από την Αγγλία. Στον συλλογικό τόμο *Ο Νίκος Καζαντζάκης και η Πολιτική* ο Γιώργος Ρωμαιοί αναφέρεται εκτενώς σε αυτή την απέλαση. Δημοσιεύουμε συνέντευξη του Νίκου Καζαντζάκη στον Βάσο Γεωργίου στην οποία περιγράφει τα της απέλασης. Δημοσιεύτηκε στον *Ρίζο της Δευτέρας*, στις 16 Δεκεμβρίου 1946: «Όταν με κάλεσε το Βρετανικό Συμβούλιο ως λογοτέχνη να επισκεφτώ και να μελετήσω την μεταπολεμική Αγγλία, μου δηλώθηκε ότι κατά το διάστημα της παραμονής μου εκεί σύμφωνα με την καθιερωμένη αρχή, δεν θα έπρεπε να αναμιχθώ στα πολιτικά πράγματα. Εγώ δήλωσα ότι δεν πρόκειται να παραβιάσω την καθιερωμένη αυτή αρχή. Και πραγματικά σ'όλο το διάστημα της παραμονής μου δεν έκανα καμιά ενέργεια που θα μπορούσε να θεωρηθεί για πολιτική ανάμιξη.

Δύο γεγονότα που μεσολάβησαν, αν και είχαν πολιτικό χαρακτήρα, δεν ήταν όμως και παραβίαση της καθιερωμένης αρχής. Το πρώτο είναι η πρόσκληση που έκανε ο υφυπουργός των Εξωτερικών Μακ Νηλ. Ο Άγγλος υπουργός με παρακάλεσε να του εξηγήσω τις απόψεις μου για την κατάσταση στην Ελλάδα. Του δήλωσα με πλήρη ειλικρίνεια αυτό που πίστευα και πιστεύω, ότι δηλαδή δεν υπάρχει άλλη λύση στο ελληνικό πρόβλημα παρά ο σχηματισμός Οικουμενικής κυβέρνησης με τη συμμετοχή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας. Ότι η κυβέρνηση αυτή πρέπει να εφαρμόσει πολιτική κατευνασμού και συμφιλίωσης. Με ρώτησε ποια είναι κατά τη γνώμη μου η δύναμη του ΚΚΕ. Απάντησα: Τουλάχιστον 30%. Ο Άγγλος υπουργός το αμφισβήτησε αυτό και μου είπε ότι κατά τις δικές του πληροφορίες που στηρίζονται σε αντικειμενικές εκθέσεις, η δύναμη του ΚΚΕ δεν είναι μεγαλύτερη από 5%. Διαπίστωσα έτσι ότι οι εκτιμήσεις του κ. Μακ Νηλ ήταν διαμετρικά αντίθετες από τις δικές μου.

Το δεύτερο γεγονός ήταν ο χαιρετισμός που έστειλα στην Ελλάδα κατά τις παραμονές του δημοψηφίσματος δια μέσου της Ένωσης Λαϊκής Δημοκρατίας, όπου τόνιζα ότι ο Ελληνικός λαός ύστερα από τη δοκιμασία του Μεταξά και την ακόμα μεγαλύτερη δοκιμασία της

Κατοχής δε μπορεί να ανεχθεί να του επιβάλουν ένα νεοφασιστικό καθεστώς.

Το Βρετανικό Συμβούλιο μετά τη συνομιλία μου με τον Μακ Νηλ με κάλεσε και μου ζήτησε εξηγήσεις γιατί παραβίασα την υπόσχεση να μην αναμειχθώ στα πολιτικά πράγματα. Απάντησα ότι καμιά πράξη πολιτική δεν έκανα αναπτύσσοντας τις ιδέες μου στον υφυπουργό των Εξωτερικών ή στέλνοντας το χαιρετισμό μου στην Ελλάδα. Εδήλωσα ακόμα ότι η πρόσκληση του Βρετανικού Συμβουλίου και η φιλοξενία μου στην Αγγλία δε μπορούσε να σημαίνει ότι απαλλοτριώσα τις ιδέες μου και τις αντιλήψεις μου κι όχι μόνο εγώ αλλά κανείς Έλληνας πατριώτης, κανείς ελεύθερος άνθρωπος δε μπορούσε να ανεχθεί να πουλήσει δηλαδή την ιδεολογία του για ένα ταξίδι μελέτης ή για οτιδήποτε άλλο.

Με τον Αγγλικό λαό είμαστε φίλοι. Τα παράπονά μας στρέφονται εναντίον της επίσημης αγγλικής πολιτικής, που υποστηρίζει το νεοφασισμό. Άλλος τρόπος δεν υπάρχει παρά η αποχώρηση του αγγλικού στρατού από την Ελλάδα.»

Γράμματα στον Bötje Knös, Σουηδό μεταφραστή

Μετά την απέλασή του από την Αγγλία ο Καζαντζάκης, προσκεκλημένος από τη Γαλλική κυβέρνηση, εγκαθίσταται στο Παρίσι.

Παρίσι 4-10-1946

Αγαπητέ κύριε Knös,

Βρίσκομαι στην πόλη-φως αλήθεια, και θυμούμαι τον καιρό της μελετηρής νιότης μου, όταν, όλος θαυμασμό, παρακολουθούσα τα μαθήματα του σεβαστού μου δάσκαλου Henri Bergson. Θα ακολουθήσω κι εδώ τις προσπάθειες, που άρχισα στην Αγγλία: να ενώσω τους «διάκονους του πνεύματος» - συγγραφείς, καλλιτέχνες, επιστήμονες - σε μια Διεθνή του Πνεύματος, πάνω από κάθε πολιτική, με μόνο σκοπό να σωθεί το πνεύμα που κινδυνεύει.

Οι διανοούμενοι καταλαβαίνουν καλά τον κίνδυνο, αλλά οι περισσότεροι έχουν γίνει πολλά παθητικοί, πολλά ενδοιαστικοί κι αφήνουν να παρασύρονται από τα γεγονότα, δίχως καμιάν αντίσταση. Υπάρχουν ωστόσο άνθρωποι έτοιμοι να λάβουν μέρος σ' αυτή την ύστατη σταυροφορία. Είχα αυτές τις ημέρες μια βραδιά συνομιλία μ' έναν εξαιρετικό άνθρωπο, τον Gaston Dupouis πρύτανη στην Σχολή Επιστημών στην Toulouse. Έχει μιαν τραγική ενόραση της εποχής μας κι είναι έτοιμος ν' αντιδράσει με όλες του τις δυνάμεις. Ο μέγας επιστήμων δούκας de Broglie βλέπει κι αυτός καθαρά τον γκρεμό που άνοιξε ξάφνου μπρος στην ανθρωπότητα: οι δυνάμεις, που αποκαλύφθηκαν στον άνθρωπο, λέει, είναι τόσο τρομακτικές, που θα μπορούσαν ν' ανατινάξουν τον πλανήτη μας...

Antibes 17 Δεκεμβρίου 1949

...Πότε θα γυρίσω στην Ελλάδα να μπορώ να Σας στέλνω μέλι, σταφίδες, σύκα - αιώνια ελληνικά δώρα!

Πότε; Ολόμαυρα είναι κει κάτω τα πάντα: σκλαβιά πάλι μας πλάκωσε, επιστημονική σκλαβιά τώρα, καλά οργανωμένη, καλά καμουφλαρισμένη και χρειαζόμαστε ένα καινούριο 1821 για να λυτρωθούμε... Θα 'ρθει κι αυτό σίγουρα, μα ωστόσο χιλιάδες ψυχές, άλλες σκοτώνονται, άλλες μαραίνονται, άλλες πουλιούνται...

Εδώ κάθουμαι λοιπόν, εξόριστος στον Παράδεισο της Αντίπολης, και δουλεύω, όσο μπορώ, την ελληνική γλώσσα και το νεοελληνικό πνεύμα. 40 χρόνια τώρα άλλο δεν κάνω, χωρίς καμιάν αμοιβή, μα με μεγάλους διωγμούς από τους επίσημους Έλληνες. Μα είμαι από καλό χόμα, made in Creta κι αντέχω. Ελπίζω έτσι να πολεμώ ως τον θάνατο.

Το καινούριο ρομάντζο για την Κρήτη, κάθε μέρα και προχωράει και γρήγορα θα 'ναι έτοιμο: προσπαθώ όσο μπορώ: να αναστήσω

τον πατέρα μου: να ξεπλερώσω έτσι το χρέος μου: να γενήσω αυτόν που με γένησε...

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Το Βραβείο Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας EUPL 2019 απονεμήθηκε στο Νίκο Χρυσό για το τελευταίο του βιβλίο *Καινούρια μέρα*, Εκδόσεις Καστανιώτη 2019. Ο Νίκος είναι συγγραφέας, δημοσιογράφος, κριτικός λογοτεχνίας και λάτρης παλαιών βιβλίων. Είναι δεύτερος αντιπρόεδρος του Ελληνικού Τμήματος της ΔΕΦΝΚ. Του απευθύνουμε τα πιο θερμά μας συγχαρητήρια για αυτή τη μεγάλη τιμητική διάκριση που του αξίζει.

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

• Ηράκλειο, 26 Οκτωβρίου: όπως κάθε χρόνο, η τοπική ομάδα της ΔΕΦΝΚ θα τελέσει τρισάγιο στους τάφους του Νίκου και της Ελένης Καζαντζάκη, του Γιώργου Ανεμογιάννη, της Τιτίκας Σακλαμπάνη και της Κλεοπάτρας Πρίφτη.

ΔΕΦΝΚ: ΕΠΑΦΕΣ

Κεντρική ταχυδρομική διεύθυνση

Case postale 2714
CH-1211 Genève 2 dépot
Suisse

E-mail

siankcde@gmail.com

Ιστοσελίδες

www.amis-kazantzaki.ch www.amis-kazantzaki.gr
www.amigos-kazantzaki.org

Facebook

Στα ελληνικά

<https://www.facebook.com/amis.kazantzaki.gr>

Στα γαλλικά

<https://www.facebook.com/Société-Internationale-des-amis-de-Nikos-Kazantzaki-379350352815580>

Στα αγγλικά

<https://www.facebook.com/The-Ingternational-Society-of-Friends-of-Nikos-Kazantzakis-2358603970881508>

Στα ισπανικά

<https://www.facebook.com/siank.mx>

Στα ιταλικά

<https://m.facebook.com/Societ%C3%A0-Internazionale-Amici-di-Nikos-Kazantzakis-388841255184673/>

© SYNTHEISIS, τετραμηνιαίο ενημερωτικό δελτίο

Δημοσιεύεται από τη Συντονιστική Επιτροπή της ΔΕΦΝΚ, ανεξάρτητο πολιτιστικό σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που ιδρύθηκε στη Γενεύη στις 14 Δεκεμβρίου 1988. Σκίτσο: Τάκης Καλμούχος. Νόμιμη κατάθεση (Dépôt légal), αρ. 50, Αύγουστος 2019. ISSN 1764-6103. Διευθύντρια έκδοσης: Yvette Renoux-Herbert (Παρίσι). Ταχυδρομική διεύθυνση: B.P. 45, F-01633 Saint-Genis-Pouilly Cedex, France. Τιμή: 1 ευρώ.